

Archeologienota Zulte – Vijvestraat

Natasja Reyns en Jordi Bruggeman

Bornem
2021

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns en Jordi Bruggeman

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2021/12.807/90

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	11
2.3	Onderzoeksopdracht	11
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	11
2.3.2	Beschrijving geplande werken	12
2.3.3	Werkwijze	17
2.4	Assessmentrapport	17
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	17
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	24
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	35
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	38
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	39
3	Samenvatting	41
4	Bibliografie	42
4.1	Publicaties	42
4.2	Websites	42
5	Bijlagen	43
5.1	Archeologische periodes	43

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

Onze dank gaat uit naar Marc Brion van het agentschap Onroerend Erfgoed, naar Willy Nachtergaele van de Heemkring Zulte en naar André Braet van GHK De Gaverstreke voor hun hulp bij het vinden van informatie over de gebeurtenissen tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog die relevant zijn voor de archeologische verwachtingen met betrekking tot het onderzoeksgebied.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2021E275

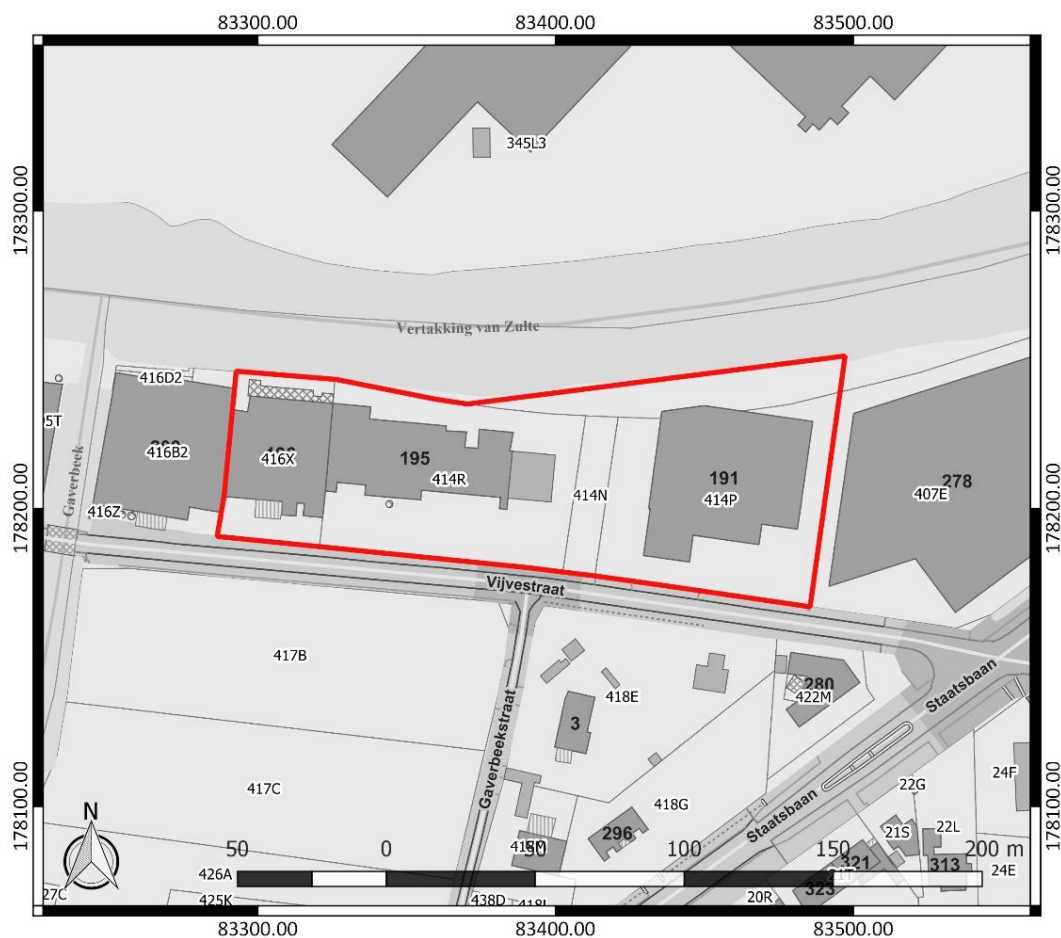
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Zulte, Zulte, Vijvestraat, Oudeweg

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 83243.9, 178167.05
- 83497.2, 178253.60

Kadastraal plan:

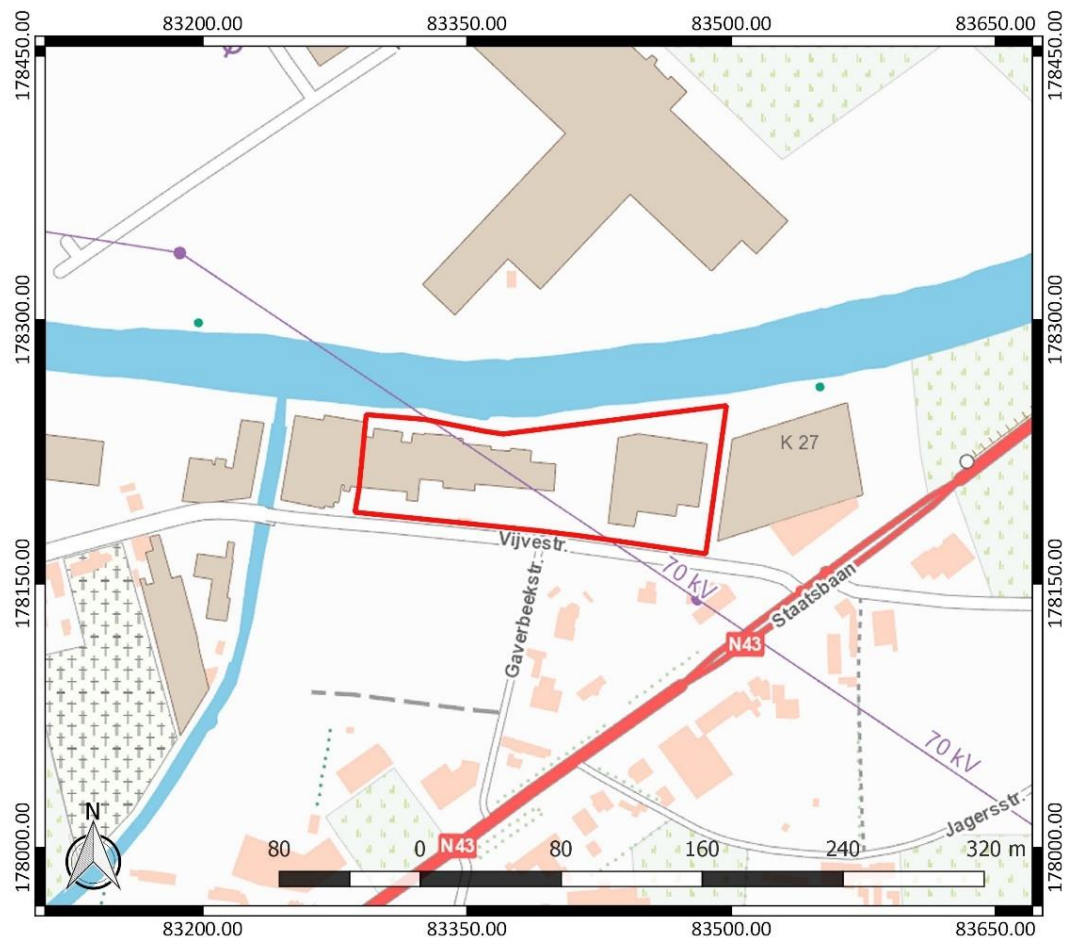

Figuur 1: Kadastraalplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Zulte, Afdeling 1, sectie A, nummers 414N, 414P, 414R, 416X

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 1,269 ha

Topografische kaart:

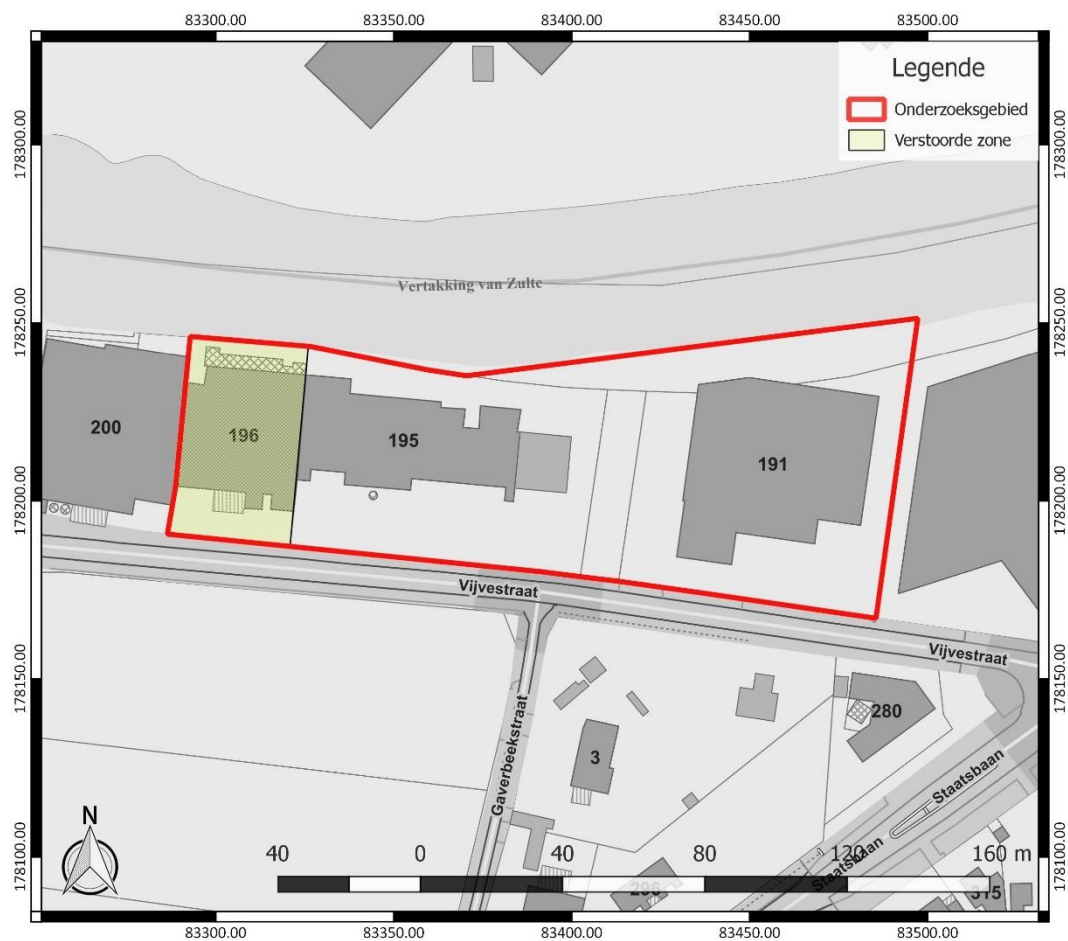

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 19/05/2021 – 23/06/2021

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, industrie

Verstoorde zones: Er bevinden zich gebouwen en verhardingen ter hoogte van het onderzoeksgebied (Figuur 3). Er is ook sprake van een inspectieput en ondergrondse nutsvoorzieningen. Het gebouw in het westen van het onderzoeksgebied is momenteel reeds grotendeels gesloopt. Er onder bevinden zich zware funderingen. De bekende diepere verstoringen van het bodemarchief zijn ruimtelijk beperkt.

Figuur 3: Verstoringenkaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 4: Inspectieput in westelijke gebouw

Figuur 5: Uitbraak van de vloerplaat van het westelijke gebouw

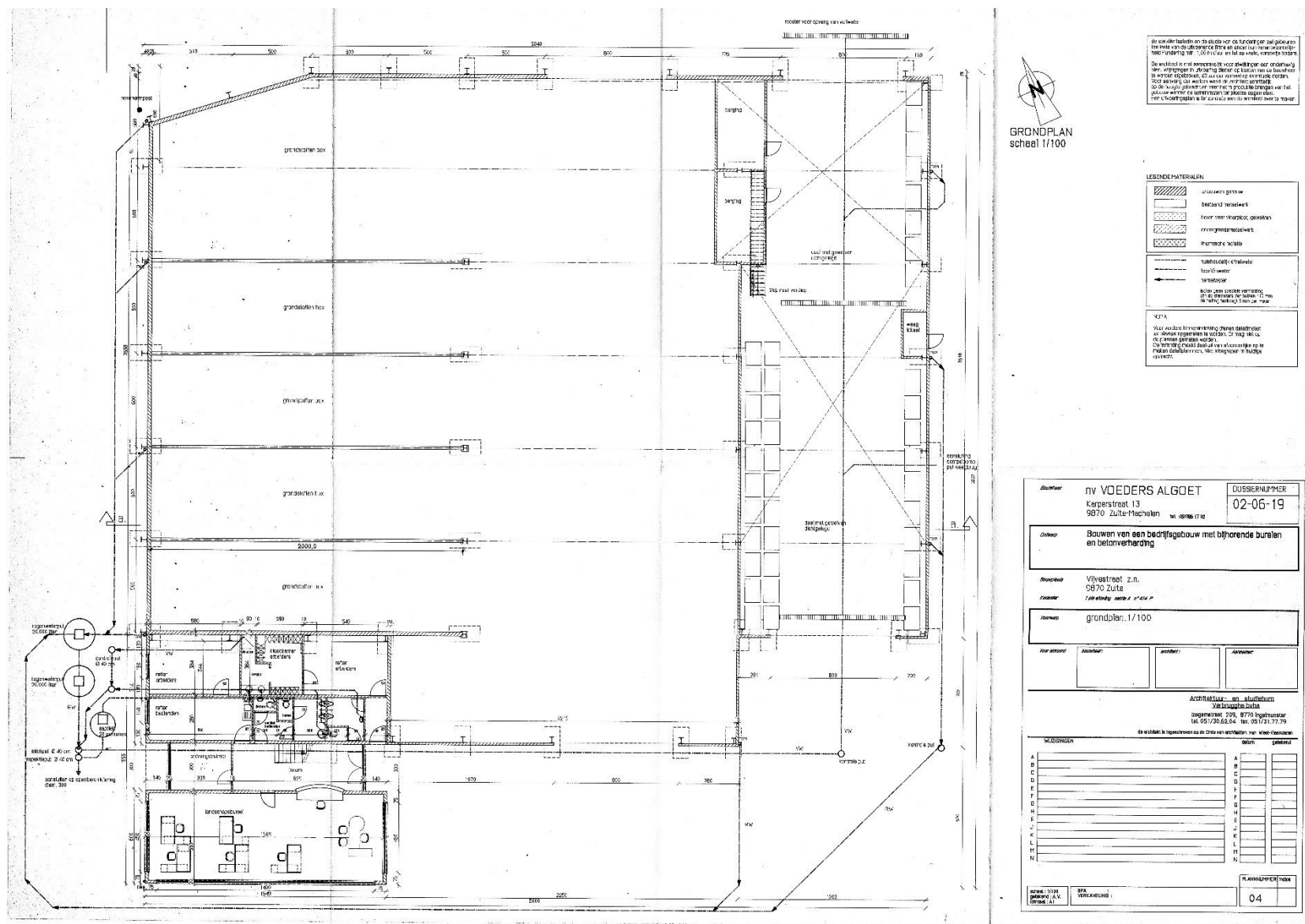
Figuur 6: Zicht binnenin het centrale gebouw

Figuur 7: Zicht binnenin het oostelijke gebouw

Figuur 8: Zicht op de strook achteraan het perceel, aan de kant van de vertakking van Zulte

Figuur 9: Funderingsplan oostelijke gebouw

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

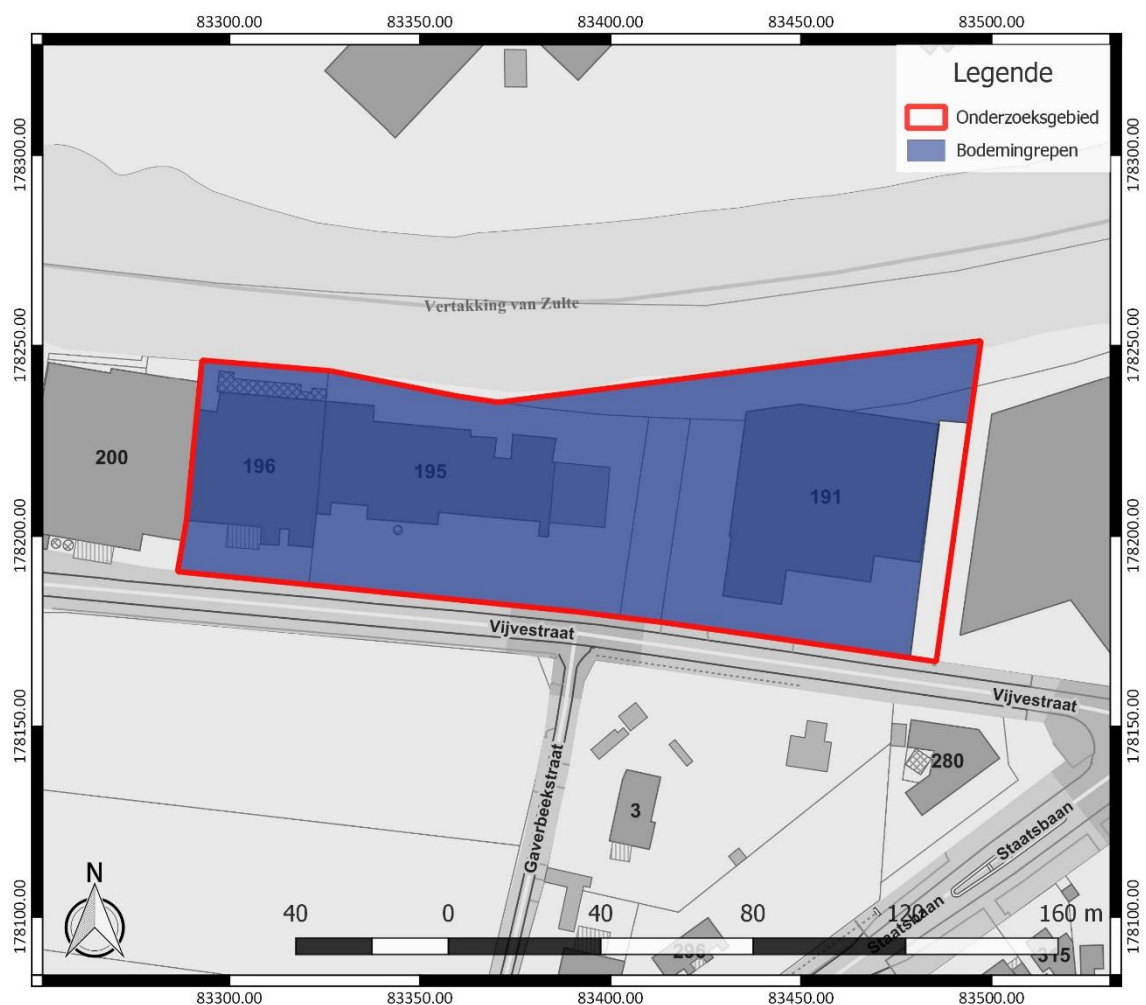
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: In het uiterste zuidoosten van het terrein blijft een deel van de bestaande verharding en de hier aanwezige weegbrug behouden. De zone waar bodemingrepen gepland worden, bedraagt daardoor ca. 1,223 ha.

Figuur 10: Aanduiding van de zone waar bodemingrepen gepland worden, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

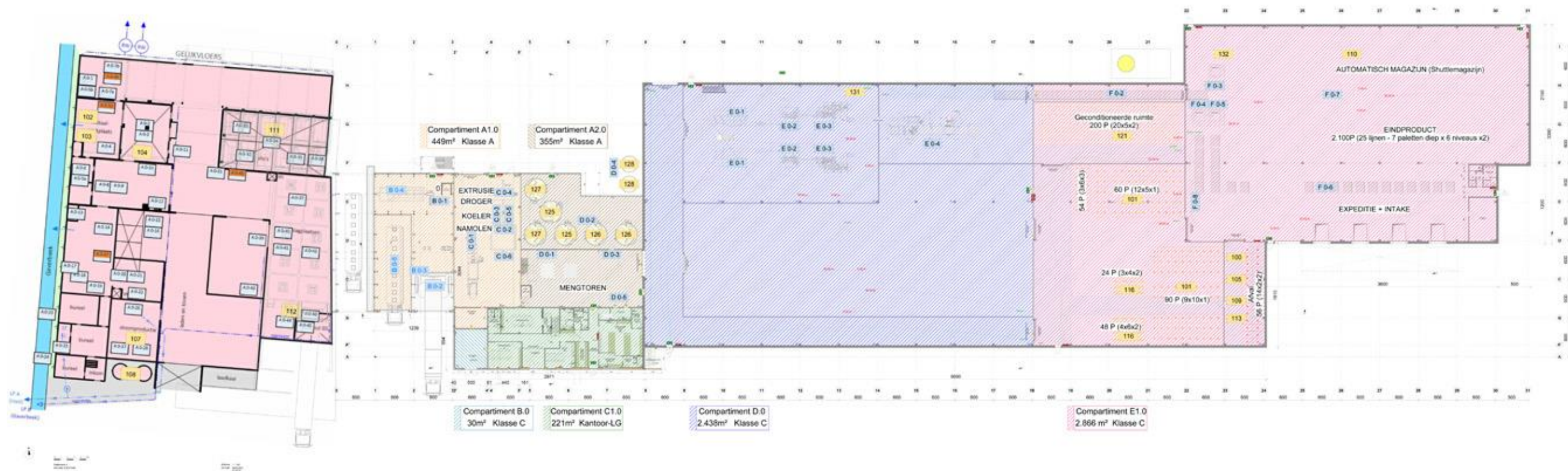
2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een industriebouw met omliggende verharding gerealiseerd worden (Figuur 11). Deze zal bestaan uit zes compartimenten. De totale vloeroppervlakte zal 6359 m² beslaan, waarvan 221 m² als kantoor zal worden benut (Figuur 12). Het gebouw wordt gefundeerd met funderingskolommen (Figuur 13 en Figuur 14). In het oosten worden vier laadkades voorzien. Rondom het gebouw worden verhardingen aangelegd, naast parkeerplaatsen en groenzones. De dikte van de vloeropbouw zal 60 tot 70 cm bedragen. De realisatie van de funderingen betekent plaatselijk een grotere verstoringsdiepte. De exacte funderingsdiepte van de geplande infrastructuur ligt in deze fase nog niet vast. Wel is het zo dat de funderingen van het westelijke gebouw (nr. 196) hergebruikt zullen worden voor de toekomstige nieuwbouw. In het uiterste zuidoosten van het terrein blijft een deel van de bestaande verharding en de hier aanwezige weegbrug behouden.

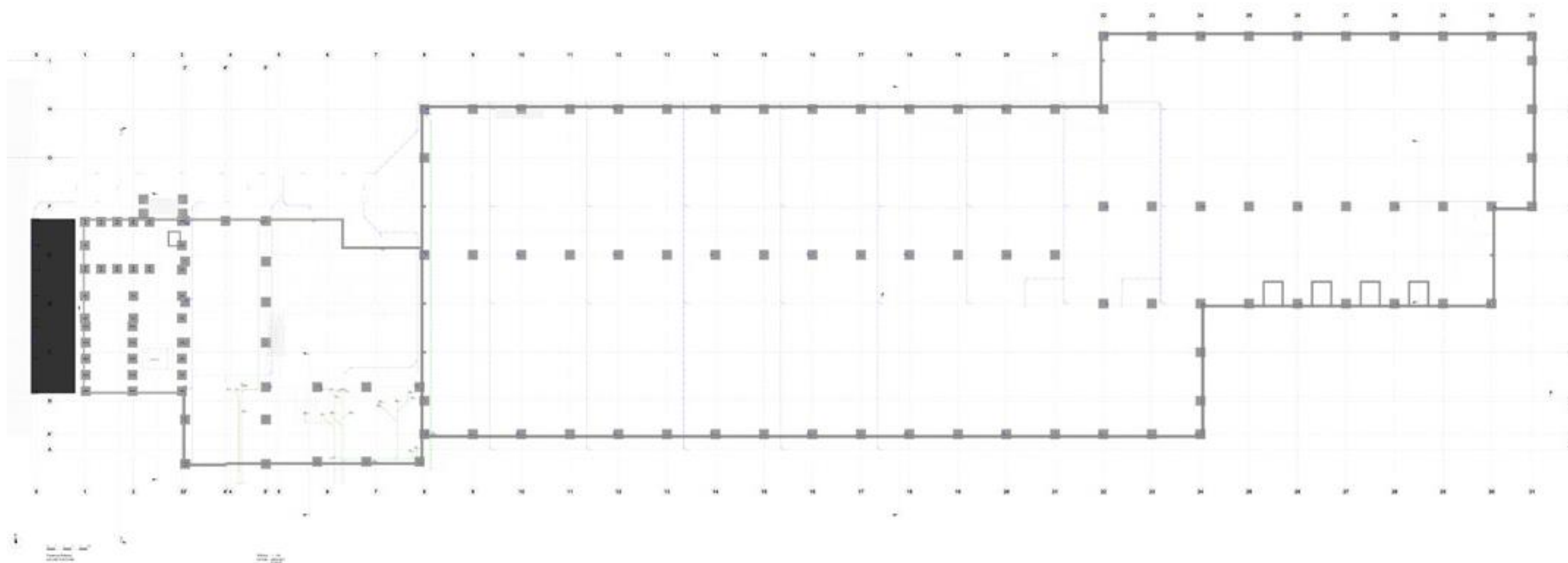
De aanleg van de verharding en parkeerplaatsen betekent vermoedelijk een verstoring van ca. 50 tot 80 cm diepte. Regenwaterputten zullen achteraan geplaatst worden. De regenwaterputten, beerput, liftputten en andere nutsvoorzieningen zullen de verstoringsdiepte van de gebouwen en verhardingen overschrijden. Voorafgaand aan de oprichting van de nieuwbouw zal de bestaande bebouwing en verharding gesloopt worden.

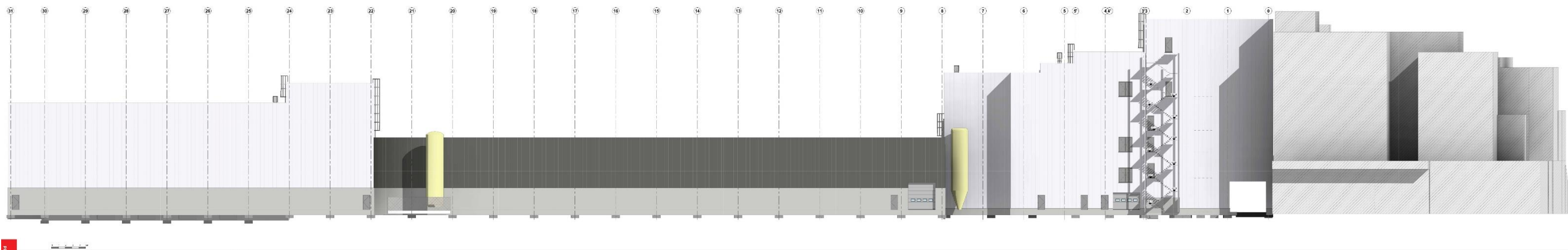
Figuur 11: Inplantingsplan

Figuur 12: Ontwerpplan gelijkvloers

Figuur 13: Fundering- en rioleringsplan ontwerp

Figuur 14: Snede ontwerp

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de potentiële bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is gegeorefereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1745-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden vier momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapssatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

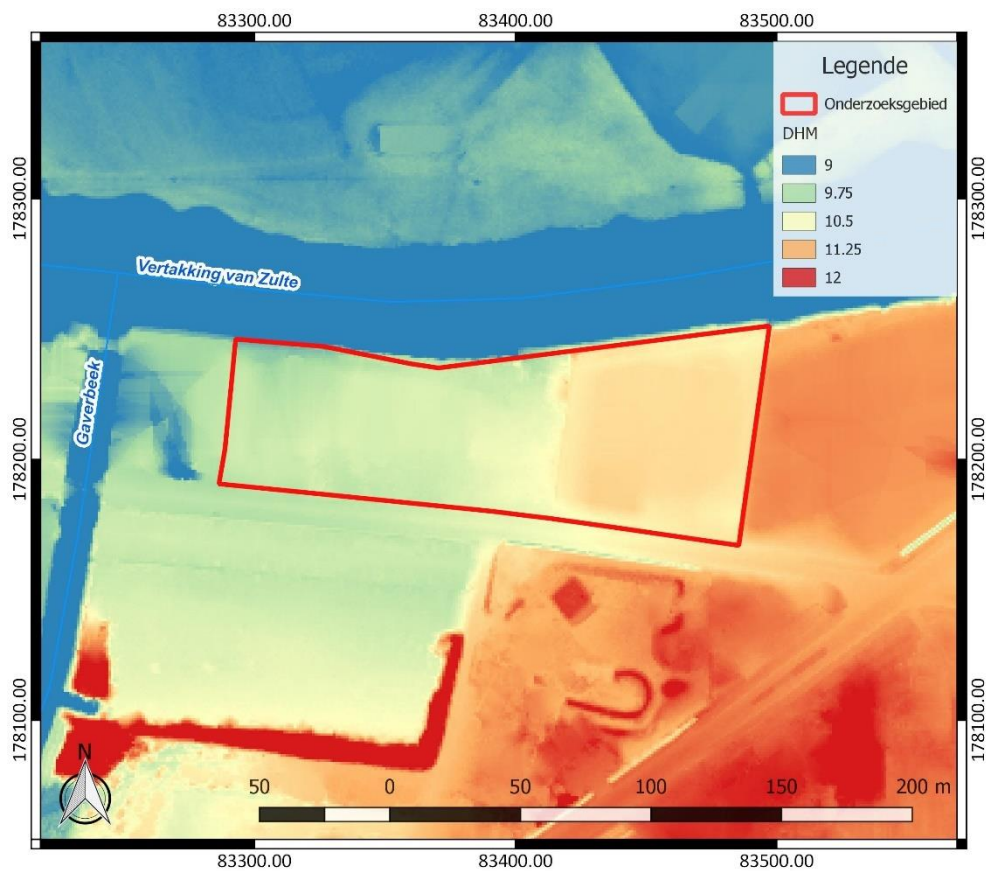
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

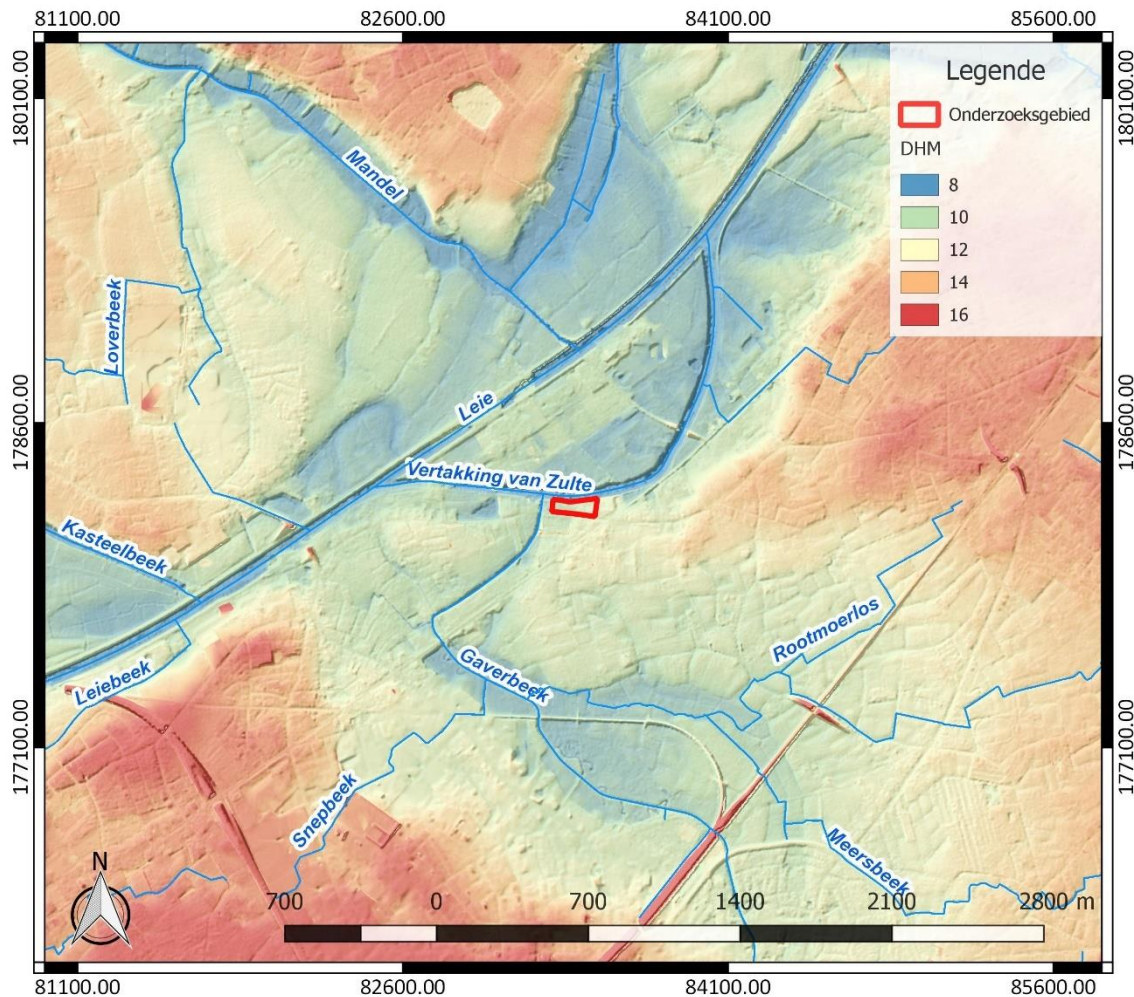
Het onderzoeksgebied is gelegen op ca. 1500 m ten noordoosten van het centrum van Sint-Eloois-Vijve en ca. 1800 m ten zuidwesten van Zulte, ten noorden van de Vijvestraat (Figuur 15). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in gebieden voor milieubelastende industrieën. Hydrografisch behoort het tot het Leiebekken. Aansluitend ten noorden bevindt zich de Vertakking van Zulte, die voor de rechte trekking het tracé van de Leie vormde. De Leie bevindt zich nu verder naar het noordwesten. Op korte afstand ten westen van het onderzoeksgebied stroomt de Gaverbeek, waar ze uitmondt in de Vertakking van Zulte. Ten zuidwesten tot zuidoosten situeren zich de Snepbeek, de Meersbeek en de Rootmoerlos, die uitmonden in de Gaverbeek. Ten noorden van het onderzoeksgebied, aan de overzijde van de Leie, bevindt zich de Mandel, die uitmondt in de Leie (Figuur 17).

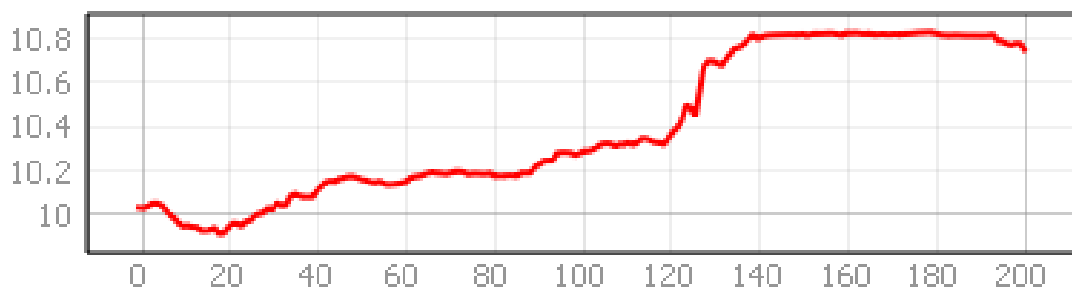
Figuur 15: Luchtfoto van 2020 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 16: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 17: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

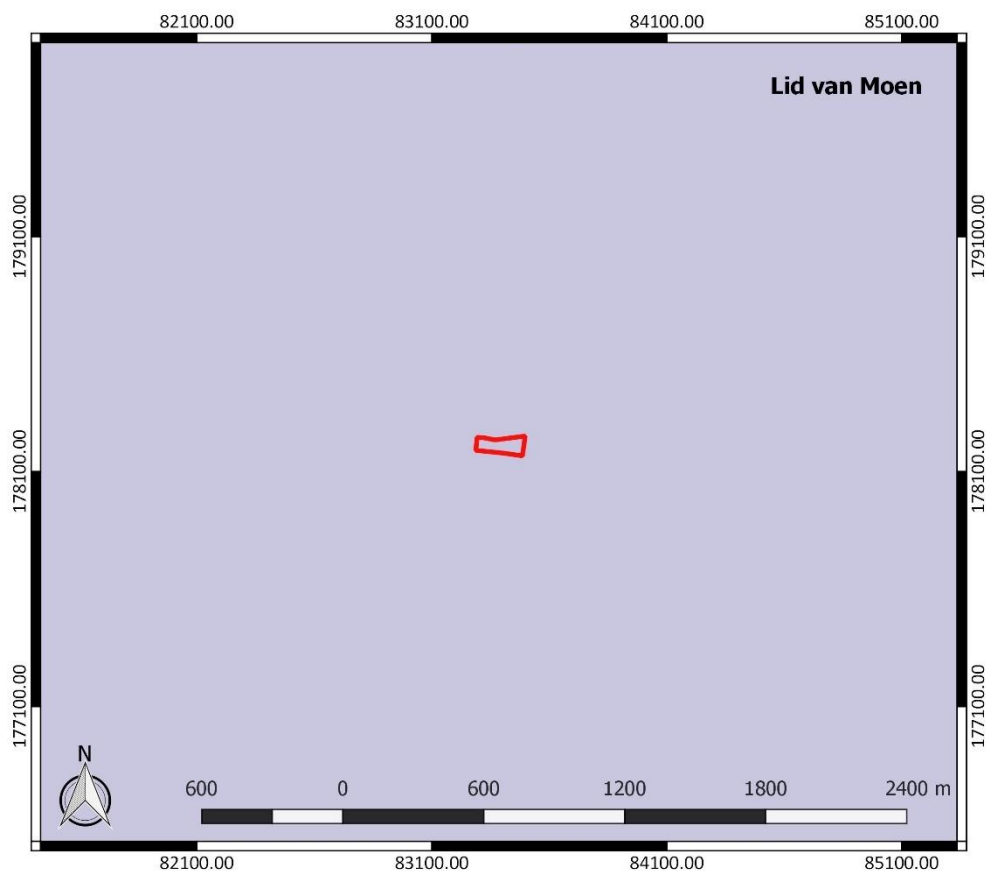

Figuur 18: Hoogteverloop van west naar oost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Geomorfologisch ligt het onderzoeksgebied aan de rand van het Leiedal (Figuur 17). Dit is het brede overmaatse consequente (ZW-NO gerichte) dal dat zich ten zuiden van Deinze uitstrekt in het verlengde van het zuidelijk deel van de Vlaamse Vallei tussen het lage heuvelland van centraal West-Vlaanderen aan de westzijde en het interfluviaal terras van Kruishoutem aan de oostzijde. De dalbodem van de alluviale vallei ligt er op 7,5 à 8,5 m TAW. Hij omvat een opeenvolging van grote kommen die verbonden zijn door vallei-engten waar de winterbedding veel smaller is zodat de vallei een kraalvormig uitzicht verkrijgt. De kommen kunnen er een diameter van meer dan 1 km bereiken. Specifiek is dat de rivier zelden of niet meandert in de overstromingsvlakte zelf, maar tegen de rand

aangedrukt ligt. Binnen de valleibodem treft men er naast lagere kleiige sikkels in de binnenbochten van de rivierloop dikwijls ook binnenbochtlobben aan, die iets hoger liggen en zandiger zijn, maar toch beneden het eigenlijke laagterras gelegen zijn. Die morfologie suggereert dat de binnenbochtlobben althans ten dele resten zouden kunnen zijn van een onvolledig opgevulde erosieve vallei die nog voor de vorming van de vroeg-holocene vallei in het boven-pleistocene opvullingsvlak ingesneden werd. De binnenbochtlob van het Kasteel van Zulte nabij de Leiehoek te Zulte daarentegen ligt zoveel hoger dan het klei-oppervlak van de alluviale vlakte dat daar een erosierest van het fluvioperiglaciaal opvullingsvlak aan de oostkant van de Leie kan vermoed worden (dat wil zeggen een donk).³

Het onderzoeksgebied behoort tot de zandstreek, dat in de omgeving van het onderzoeksgebied een vrij vlak reliëf vertoont met hoogtes tussen 10 en 20 m.⁴ Hier situeert zich de meest noordelijke uitloper van het interfluviaal terras van Kruishoutem. Dit plateau-achtig topvlak ligt op een hoogte van 60 à 65 m TAW tussen de grote dalen van Boven-Schelde en van de Leie.⁵ Het onderzoeksgebied bevindt zich op de overgang van de noordelijke uitloper van het interfluviaal terras (oosten) met het Leiedal (westen). Het oostelijke deel van het onderzoeksgebied vormt een onderdeel van een, in vergelijking met de omgeving van het onderzoeksgebied, iets hoger gelegen zone die onmiddellijk aansluit bij het oude tracé van de Leie. Het terrein kent een hoogte van 9,9 tot 10,8 m TAW (Figuur 16 en Figuur 18). Het terrein is duidelijk genivelleerd met een duidelijk hoogteverschil tussen het hoger gelegen oostelijke deel en het lageregelegen westelijke deel. Het niveauverschil tussen de twee delen bedraagt 45 à 50 cm.

Figuur 19: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

³ De Moor *et al.* 1997, 17-18

⁴ Sys 1973, 9-11

⁵ De Moor *et al.* 1997, 19-20

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 19) bestaat uit het Lid van Moen. Dit wordt gekenmerkt door grijze klei tot silt, is kleihoudend, bevat kleilagen en *Nummulites planulatus* (fossielen).⁶

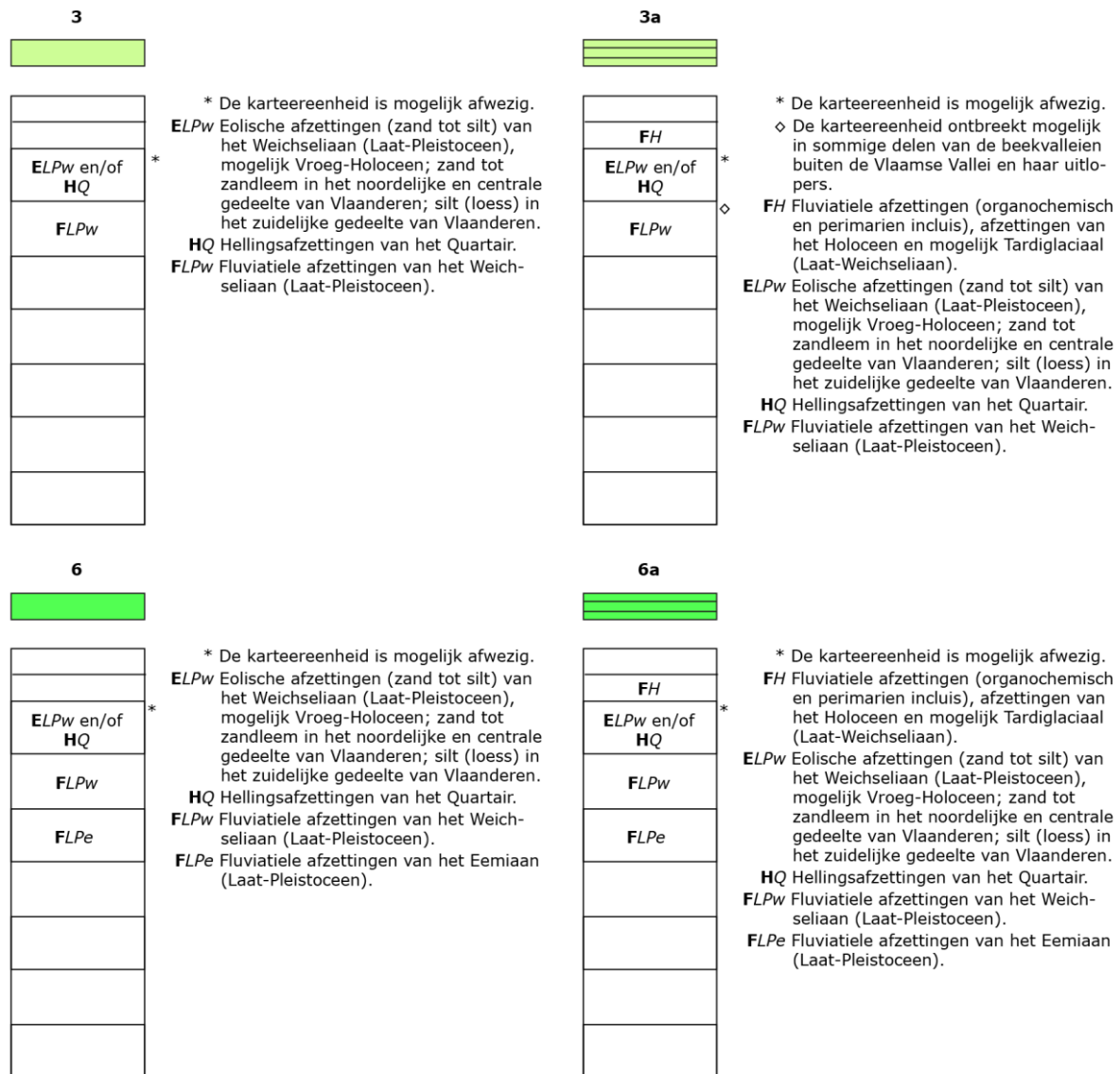
De quartairgeologische kaart (Figuur 20) geeft aan dat in het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied fluviatiele afzettingen, afzettingen van het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) aanwezig zijn. Hieronder bevinden zich vermoedelijk eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holocene, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich wellicht fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). In het noordelijke deel van het onderzoeksgebied is eenzelfde opbouw te verwachten, maar zijn onder de fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) ook fluviatiele afzettingen van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen) aanwezig.⁷ De grenzen tussen de polygonen van de quartairgeologische kaart zijn bij benadering bepaald. De fluviatiele afzettingen van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen) zouden ook in het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied aanwezig kunnen zijn.

Figuur 20: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

⁶ www.geopunt.be/kaart

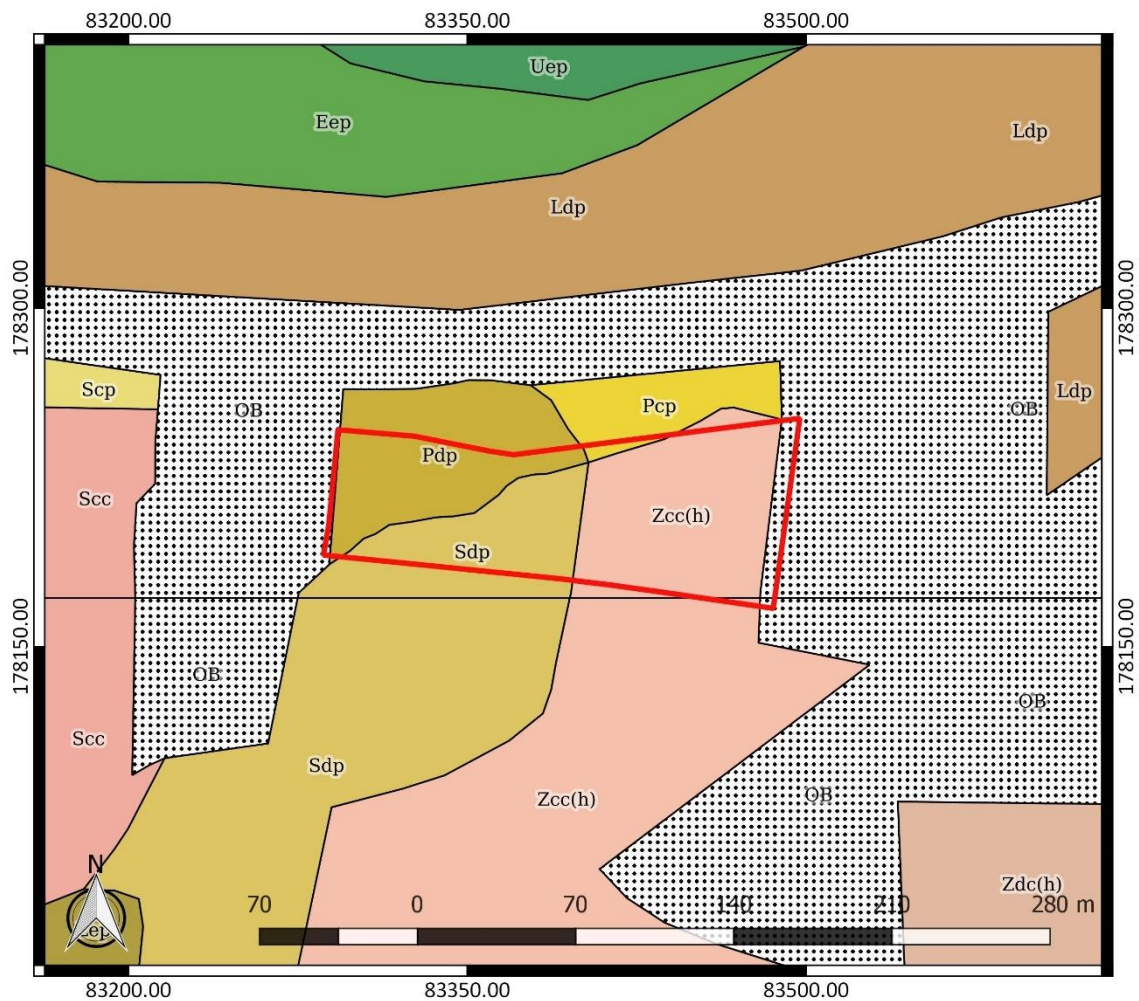
⁷ www.geopunt.be/kaart

Figuur 21: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

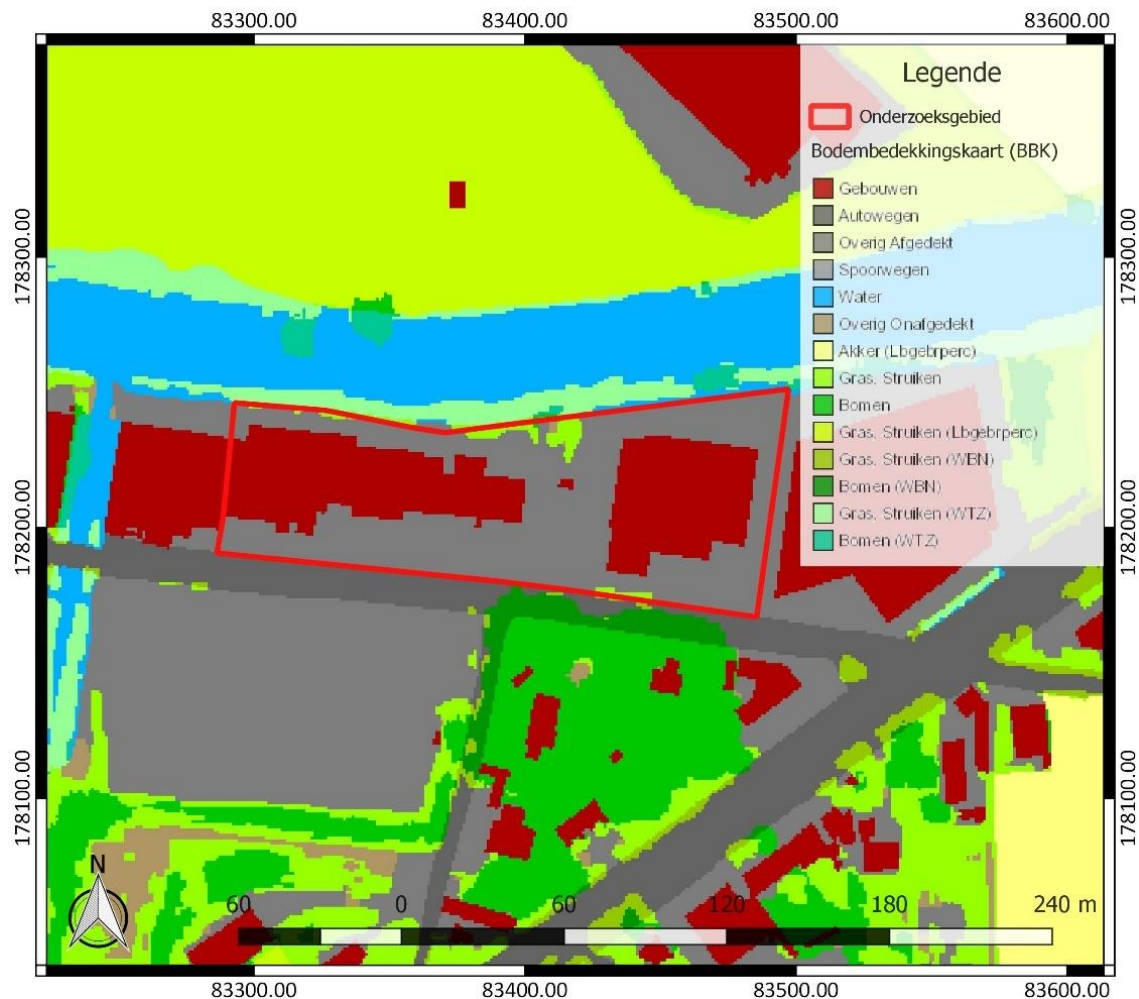
De bodemkaart (Figuur 22) situeert het oosten van het onderzoeksgebied ter hoogte van een matig droge zandbodem met verbrokkelde textuur B horizont met ijzerconcreties (Zcc(h)). In het zuidwesten is een matig natte lemig zandbodem zonder profiel aanwezig (Sdp). Het noordwestelijke deel van het onderzoeksgebied kenmerkt zich door een licht zandleembodem. Het westelijke deel is matig nat zonder profiel (Pdp), het oostelijke deel is matig droog zonder profiel (Pcp). Algemeen wordt het profiel sterk zandig in de diepte.⁸ Het uiterste oosten van het onderzoeksgebied is aangeduid als bebouwde zone (OB).

⁸ Sys 1967, 73

Figuur 22: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaat voornamelijk gebouwen en verhardingen te bemerken. Kleine zones worden volgens de kaart ingenomen door gras en struiken (Figuur 23). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 15).

Figuur 23: Bodemgebruikskartaal met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De oudste benaming van Zulte is "Sulta" (1182), dat afgeleid zou zijn van het Germaanse "sula", wat modderpoel betekent. Enkele neolithische vondsten werden gedaan in 1903 in de nabijheid van de oude Romeinse heerweg, de huidige Karreweg. Ze wijzen op een zeer vroege menselijke aanwezigheid. De Leie (noord en west), Zaubeeek (oost) en Gaverbeek (zuid) vormen natuurlijke grenzen en zouden op een Karolingische oorsprong van de afbakening van het dorp wijzen. De dorpsheerlijkheid, afhankelijk van het leenhof "de Stenen Man" van Oudenaarde, met eigen leenhof, het "Hof van Lake" en hoge justitie en zetel in het zogenaamde "Kasteel Te Lake", was in de 13de eeuw in bezit van de familie van Lake. Latere eigenaars waren de familie van Gavere, ook de Liedekerke genoemd, Basta, graven van Hulst, d' Ennetieres en de Beer. Laatstgenoemde verkocht de heerlijkheid in 1715 aan J.S. Limnander, heer van "ter Werft". De laatste heer van Zulte was K. Limnander, nog burgemeester van de nieuwe gemeente van 1804 tot 1814. Andere belangrijke heerlijkheden waren "ten Dijke" met zogenaamd "Blauw Kasteelken", "ten Heede" en "ter Hagen".⁹

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Zulte [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14233> (Geraadpleegd op 22-05-2021)

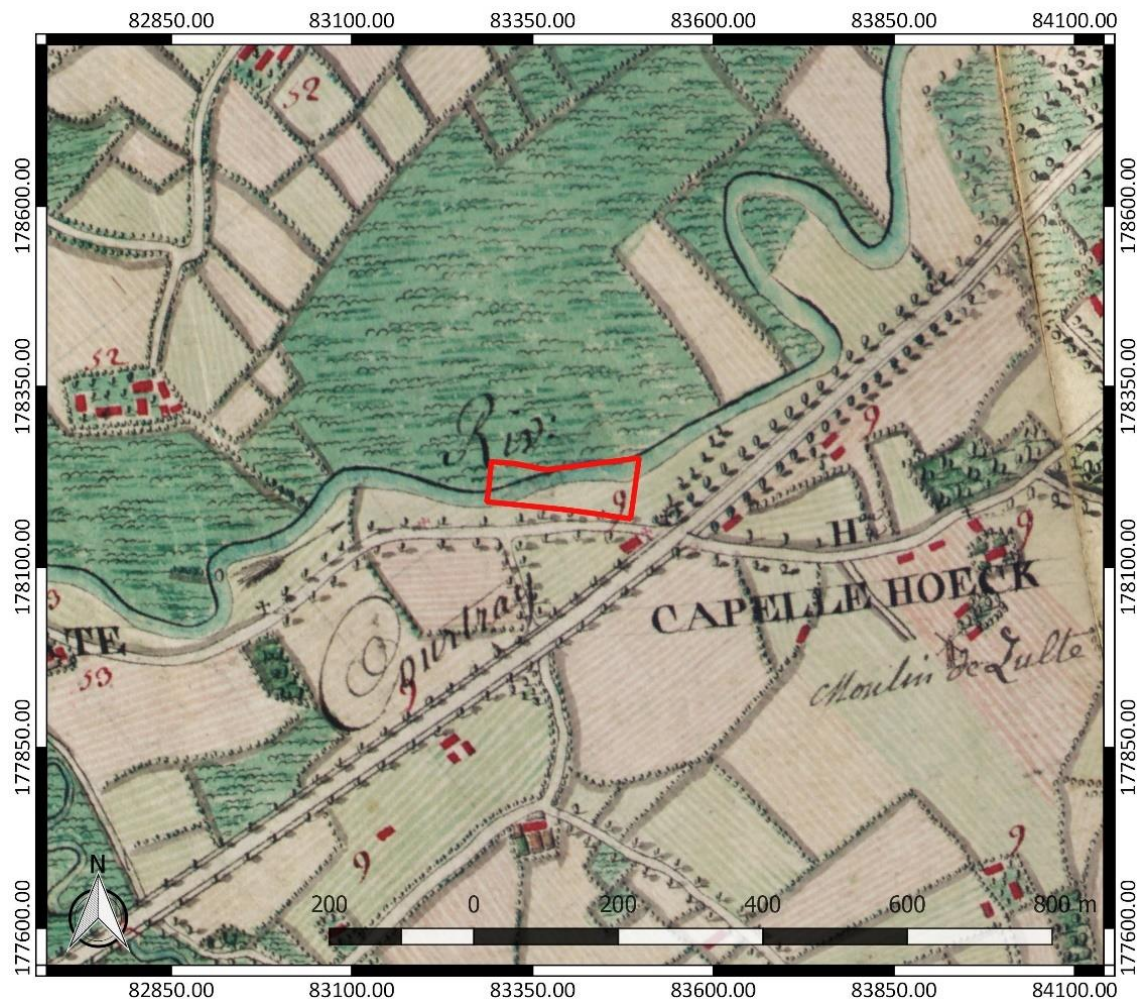

Figuur 24: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), bevindt het onderzoeksgebied zich in landbouwgebied ten zuiden van de Leie en ten oosten van een beek (Figuur 24). Op deze kaart lijkt het onderzoeksgebied een weg aan te snijden. Afgaande op latere kaarten is het onderzoeksgebied ten noorden van deze weg gelegen, die een oude verbindingsweg vormde tussen Sint-Eloois-Vijve en Zulte en die de voorloper was van de later aangelegde steenweg tussen Kortrijk en Gent. Het onderzoeksgebied is onbebouwd. De ten westen op de Villaretkaart weergegeven waterloop is nog niet de Gaverbeek. De benedenloop van de Gaverbeek werd pas later kunstmatig verlegd.¹⁰

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is ook te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 25). Het gehucht Capelle Hoeck bevindt zich ten oosten. Ten zuidoosten van het onderzoeksgebied, ingesloten tussen de oude verbindingsweg en de steenweg die Kortrijk en Gent verbindt, is een gebouw aanwezig. De beek ten westen van het onderzoeksgebied is niet weergegeven.

¹⁰ Sys 1973, 11

Figuur 25: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (detail) met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is ook geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 33). Ten oosten wordt de "Cabaret Belle Vue" weergegeven. De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) toont eenzelfde situatie. De huidige Vijvestraat wordt benoemd als de Oudeweg.

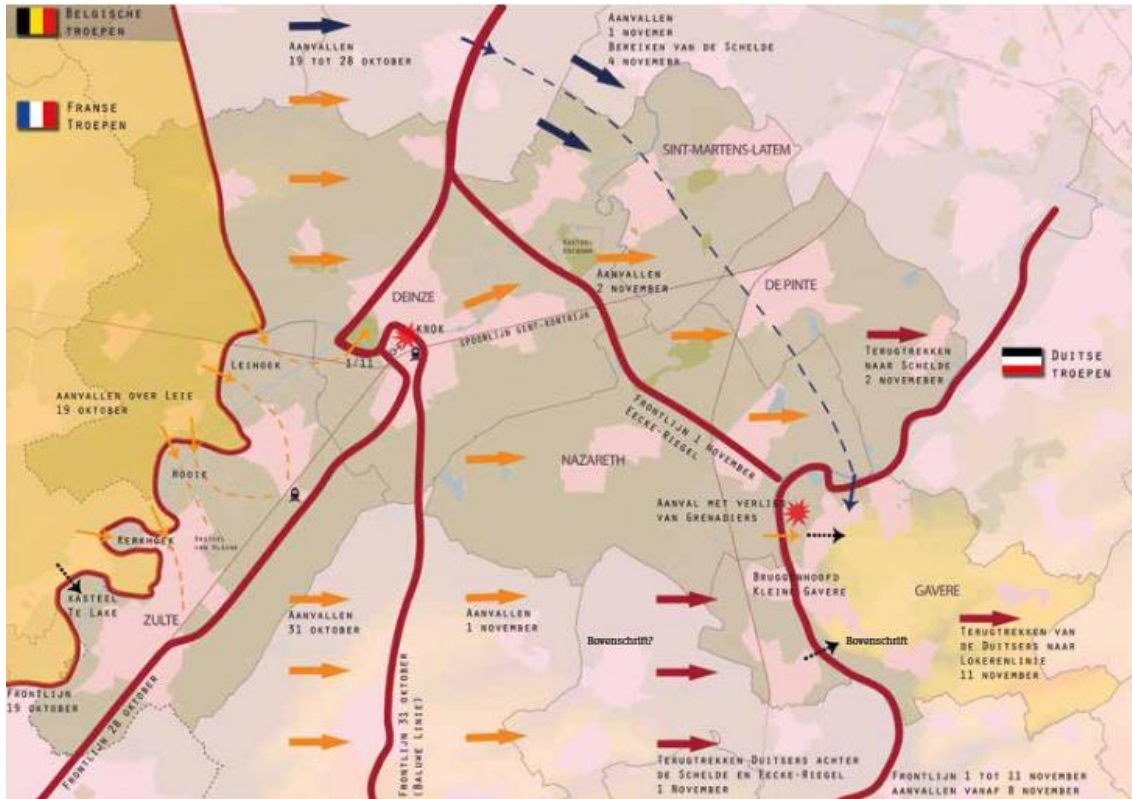
Zowel tijdens de Eerst als tijdens de Tweede Wereldoorlog werd er slag geleverd aan de Leie. De eerste keer was dat in oktober 1918 tijdens het geallieerde bevrijdingsoffensief. De regio kreeg het toen zwaar te verduren.¹¹ Naast de kerk van Zulte leden ook heel wat huizen in de dorpskern onder bombardementen en beschietingen. In Machelen-aan-de-Leie alleen al liggen meer dan 600 Franse soldaten begraven.¹²

Vanaf 19 oktober naderde de Legergroep Vlaanderen het Schipdonkkanaal en de Leie. Het Belgisch Leger kwam ten noorden van Nevele opzetten, het Frans Leger van België sloot tot voorbij Zulte aan. Het Vierde Duitse Leger verdedigde een onderdeel van de Hermanlinie, die lang het kanaal, de Leie en de Schelde vrij primitief georganiseerd was. De confrontatie in de Leiestreek werd gekenmerkt door straat- en lijf-aan-lijfgevechten, de inzet van Franse pantserwagens en tanks, de vechtlust van zwarte Senegalese tirailleurs, een korte interventie van Amerikaanse troepen en hevige

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Oorlogsmonument Machelen-aan-de-Leie [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/212483> (Geraadpleegd op 03-06-2021)

¹² <https://www.routeyou.com/nl-be/route/view/6736014/wandelroute/zulte-kortrijk>

artilleriebeschietingen. Het Frans Leger van België slaagde erin aan de Leie bruggenhoofden uit te bouwen. Vanuit de Machelse Leihoek, de Olsense Hooie en de Kerkhoek vochten de Fransen zich een weg naar de strategische spoorlijn Gent-Kortrijk. Zulte met het kasteel Te Lake bleef daarentegen voorlopig een gesloten burcht, bewaakt door de Duitse garde.¹³

Figuur 26: Overzicht van de frontlijnen van 19 oktober tot 11 november in de regio (Polsslag jaargang 7 nr 2 september 2018, 4)

Op 19 oktober drong het bevrijdingsleger Wakken binnen en bezette het oosten van het dorp. Vooruitgeschoven onderdelen van het bataljon geraakten tot in Huye en tot op de hoogte van het kasteel van Zulte. Voorposten werden opgericht en verkenningen werden tot aan de Leie gestuurd, waar ze vanuit de rechter oever (d.i. ter hoogte van het onderzoeksgebied) op hevig mitrailleurvuur werden ontvangen. Op 22 oktober werd een aanval gelanceerd op Sint-Eloois-Vijve. Het leger stak de Leie over bij Ooigem.¹⁴ Soldaten die sneuvelden in Olsene werden voorlopig begraven langs de baan Gent-Kortrijk. Na de oorlog werden de lijken terug opgegraven om een laatste rustplaats te krijgen op de begraafplaats 'Flanders Field' in Waregem.¹⁵

Het zijn de Fransen die Zulte bevrijd hebben. Ze kwamen van achter het Kasteel te Lake. Blijkbaar zijn ze daar de Leie overgestoken.¹⁶ Het duurde tot 28 oktober voor het spoortraject Petegem-Zulte volledig veroverd was. De algemene aanval van 31 oktober, waarmee de Legergroep Vlaanderen het Vierde Duitse Leger over de Schelde wilde drijven, vertrok in de Leiedorpen tussen Deinze en Zulte.¹⁷

¹³ Polsslag jaargang 7 nr 2 september 2018, 3

¹⁴ <http://www.forumeerstewereldoorlog.nl/viewtopic.php?t=19209>

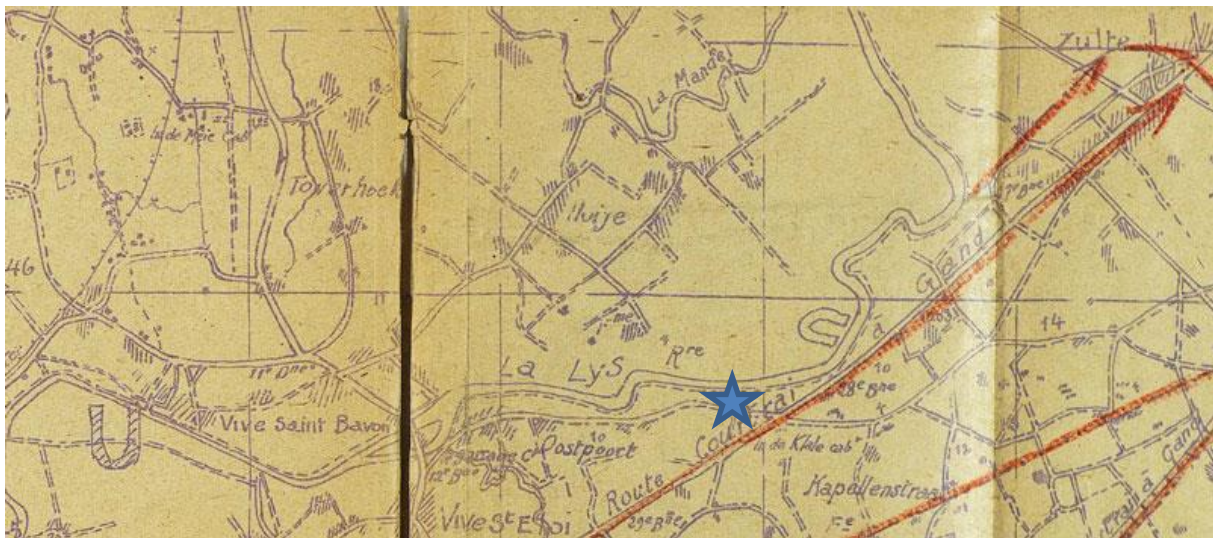
¹⁵ <http://www.forumeerstewereldoorlog.nl/viewtopic.php?t=19209>

¹⁶ Schriftelijke mededeling Willy Nachtergaele

¹⁷ Polsslag jaargang 7 nr 2 september 2018, 3

Figuur 27: Omgeving kerk van Zulte in 1918 (<https://www.routeyou.com/nl-be/route/view/6736014/wandelroute/zulte-kortrijk>)

Figuur 28: Situeringkaart (<http://www.forumeerstewereldoorlog.nl/viewtopic.php?t=19209>). Het onderzoeksgebied is aangegeven met een ster.

Met betrekking tot het onderzoeksgebied beschikken we over een luchtfoto die genomen werd door een Frans vliegtuig dat op 26 oktober 1918, enkele dagen voor Zulte bevrijd werd, genomen werd. De foto toont de Leie, dicht bij de Vijvestraat. We zien op de foto rootbakken en verschillende kraters van obusinslagen. Het is dus niet uit te sluiten dat er onontplofte obussen aanwezig zijn in de ondergrond.¹⁸

¹⁸ Schriftelijke mededeling Willy Nachtergaele

Figuur 29: Leie dicht bij de Vijvestraat, foto van 26/10/1918 (ontvangen van Willy Nachtergaele)

Figuur 30: Tijdelijke graven langs de baan Gent-Kortrijk
(<http://www.forumeerstewereldoorlog.nl/viewtopic.php?t=19209>)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden gevechten geleverd van 24 tot 28 mei 1940 door het terugtrekkende Belgische leger.¹⁹ De commandant van de 3de Infanteriedivisie gaf op 24 mei 1940 opdracht terug te trekken op de Mandel, in plaats van de Leie, omdat opnieuw terugwinnen van het verloren gebied voor zijn troepen niet meer mogelijk was. Daarop werd een nieuwe verdedigingslijn opgeworpen tussen Ledegem en Sint-Eloois-Winkel. Voorlopig kon men de Duitsers vastpinnen op het veroverde stukje terrein aan de overkant van de Leie, door hevige Belgische artilleriebeschietingen. Het Belgische leger probeert zo goed het kan stand te houden achter de Leiestelling ondanks dat er reeds twee bressen werden geslagen in Bissegem en ten zuiden van Kortrijk.²⁰

Doordat de Britten daarop hun stellingen aansluitend met de Belgen tussen Menen en Wervik verlieten, ontstond er een onverdedigde zone. De Duitse doorbraak langs de Leie te Deinze breidde uit.²¹ Op 27 mei 1940 was de situatie hopeloos geworden. Wegens een gebrek aan munitie aan Belgische kant, viel de werking van de artillerie stil en diende het Belgische leger zich verder terug te trekken. Er werd uiteindelijk geïnformeerd bij de Duitse leiding naar de voorwaarden voor een overgave van het Belgische leger. De Duitsers eisten de onvoorwaardelijke overgave van België. Het Duitse voorstel werd door koning Leopold III aanvaard. Er werd overeen gekomen het staakt het vuren in te laten gaan op 28 mei 1940 om 4 uur 's ochtends.²²

Specifiek met betrekking tot het onderzoeksgebied beschikken we niet over gegevens van eventuele gevechten in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied. Strijd werd wel geleverd aan de Neerhoek bij Oeselgem, de volgende Leiebocht richting Kortrijk aan de ene kant en ter hoogte van Desselgem aan de andere kant. Door de rechttrekking van de Leie in 1938 was deze arm afgesneden van Oeselgem. De Duitsers staken in mei 1940 de Leie over aan de tannerie (later Utamo en nog later Geko). Ze dachten dat ze de Leie overgestoken waren, maar stootten 1 km verderop op de nieuwe Leie. Ze zaten er als ratten in de val en werden zwaar bestookt door Ardense Jagers en Fransen die

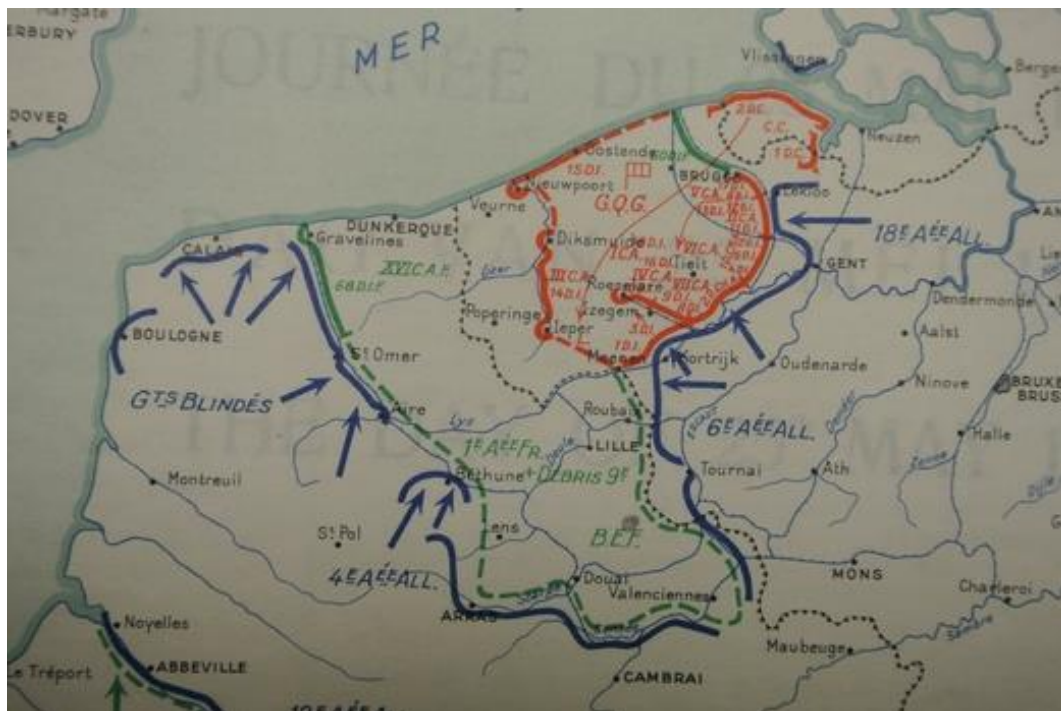
¹⁹ <http://www.leieslagkuurne.be/de-slag-aan-de-leie-24-28-mei-1940>

²⁰ <https://www.bunkergordel.be/3-9.01-achttiendaagse%20veldtocht.htm>

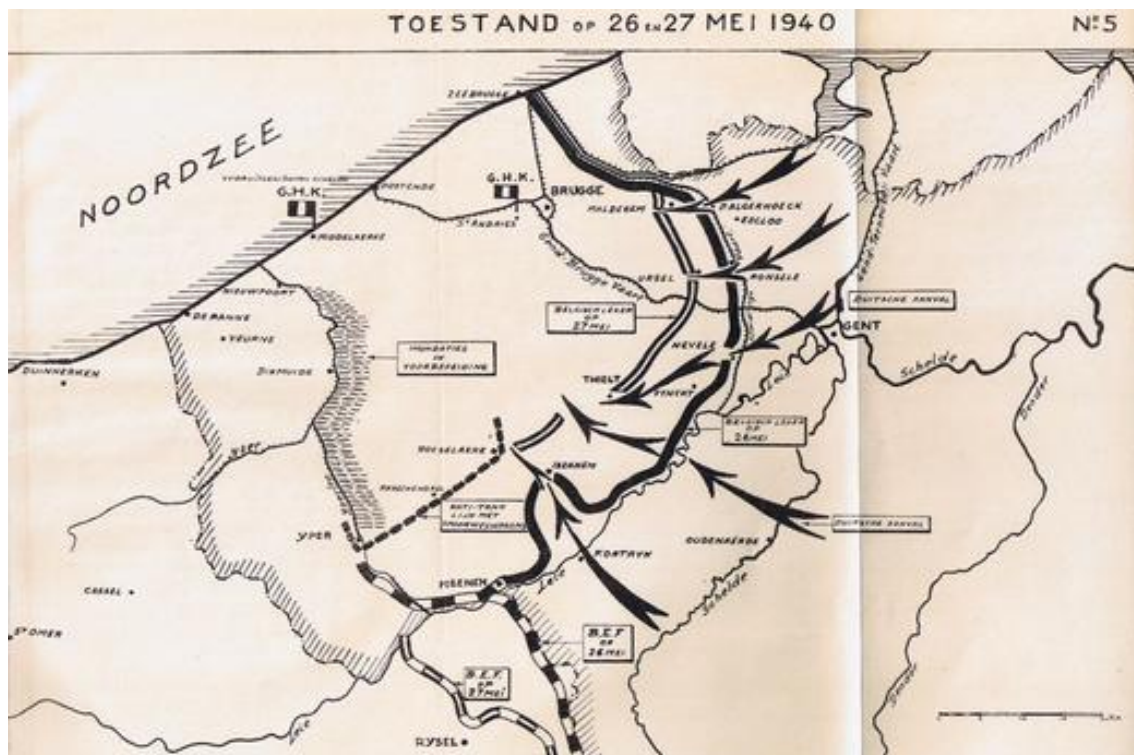
²¹ <https://www.bunkergordel.be/3-9.03-achttiendaagse%20veldtocht.html>

²² <https://www.bunkergordel.be/3-9.04-achttiendaagse%20veldtocht.html>

zich hadden verschanst in Oeselgem aan de Vierfrontenbrug. De Ardense Jagers hebben toen heel wat obussen afgeschoten richting Olsene. Zulte zelf heeft toen slechts beperkt schade geleden.²³

Figuur 31: Detail schets situatie 24 mei 1940 (<https://www.bunkergordel.be/3-9.01-achttiendaagse%20veldtocht.htm>)

Figuur 32: Situatie op de ochtend van 26 mei 1940 (<https://www.bunkergordel.be/3-9.03-achttiendaagse%20veldtocht.html>)

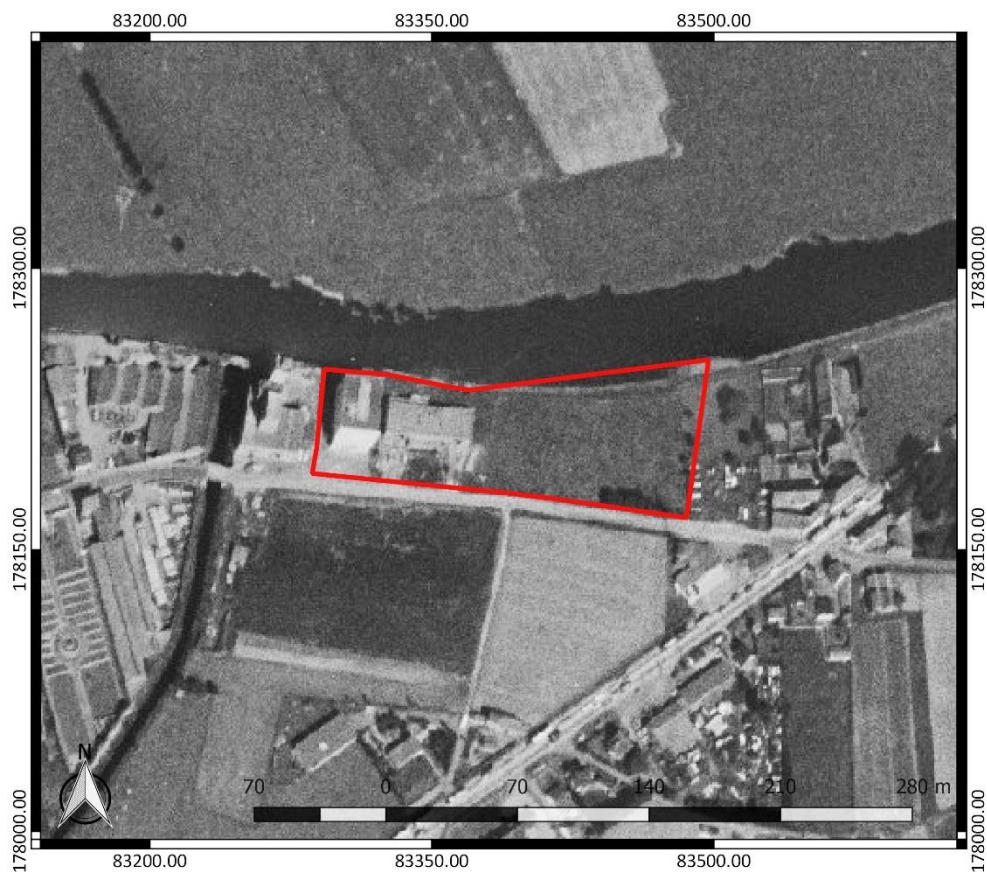
²³ Schriftelijke mededeling Willy Nachtergaele

Figuur 33: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 34: Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 35: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

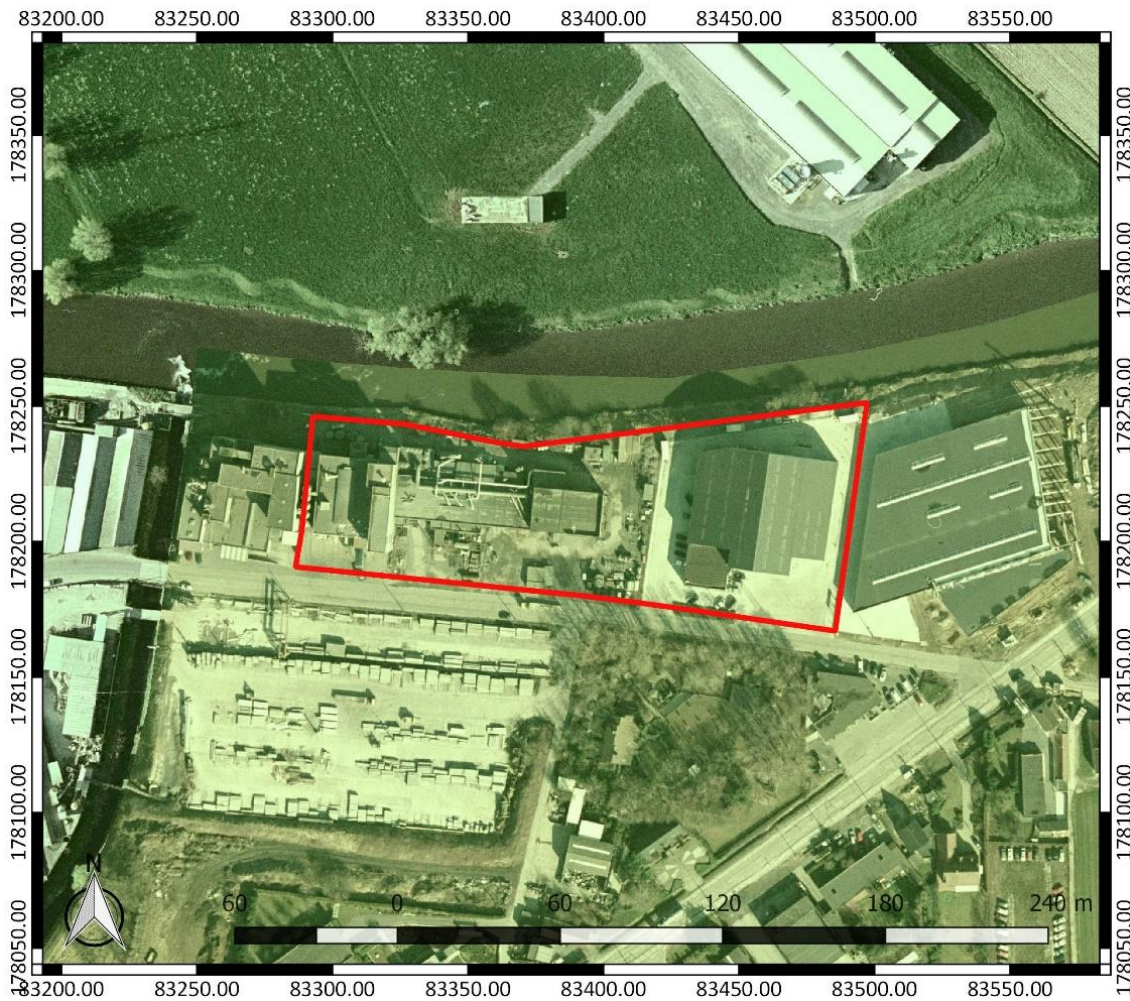

Figuur 36: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 35) geeft bebouwing weer in het westen van het onderzoeksgebied. De rest van het terrein is in gebruik als grasland. De bebouwing in de omgeving is duidelijk toegenomen. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 36) toont dat de bebouwing binnen het onderzoeksgebied in oostelijke richting is uitgebreid en dat de Vertakking van Zulte werd rechtgetrokken. In de omgeving van het onderzoeksgebied is de bebouwing verder uitgebreid. De bebouwing ten oosten is wel gesloopt. Het oostelijke deel van het onderzoeksgebied wordt bebouwd en verhard tussen 2003 (Figuur 37) en 2007 (Figuur 38). Het beeld uit 2007 komt overeen met wat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 15).

Figuur 37: Luchtfoto uit 2003 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 38: Luchtfoto uit 2007 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 39). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

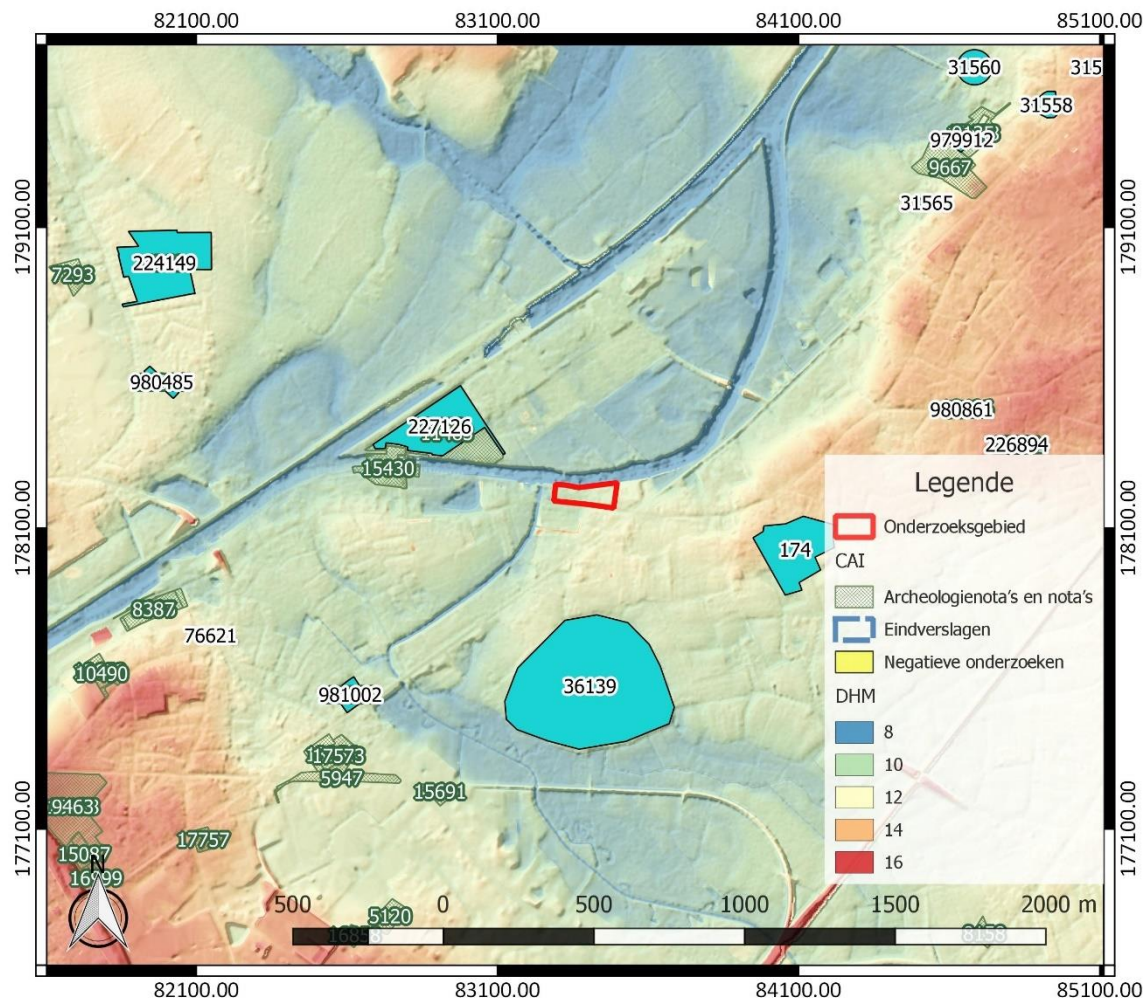
Ten zuiden van het onderzoeksgebied is er een cirkelvormige structuur aanwezig, gevormd door een grotendeels cirkelvormig verlopende weg die deels de Ommegangstraat is (CAI ID 36139).²⁴ Deze structuur heeft een diameter van ongeveer 460 m en doet aan een walgrachtsite denken. Wat hoger gelegen op de noordelijke uitloper van het interfluviaal terras van Kruishoutem werden meerdere grafheuvelstructuren geregistreerd uit de bronstijd, naast nederzettingssporen uit de Romeinse tijd (CAI ID 174).²⁵

Nog wat hoger gelegen zijn er twee CAI-locaties. De opgraving uitgevoerd ter hoogte van CAI ID 980861 legde occupatiesporen bloot uit de volle en late middeleeuwen. In de volle middeleeuwen (11de – vroege 13de eeuw) bestond het woonerf uit enkele palenrijen, losse paalkuilen, greppels en

²⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ommegangstraat I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/36139> (Geraadpleegd op 21-05-2021)

²⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kapellehoek [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/174> (Geraadpleegd op 21-05-2021)

grachten. Uit de late middeleeuwen (1300-1450 na Chr.) dateren een drenkpoel, een brede, afbuigende gracht en enkele greppels. Twee inslagkraters van bommen hebben het onderzoeksgebied op het einde van de Eerste Wereldoorlog getroffen.²⁶ Op de andere CAI-locatie (CAI ID 226894) werd bij proefsleuvenonderzoek slechts één kuiltje vastgesteld.²⁷

Figuur 39: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied
(<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Op wat grotere afstand ten noordoosten van het onderzoeksgebied, maar ook gelegen aan de overgang van de noordelijke uitloper van het interfluviaal terras met het Leiedal, zijn er enkele CAI-locaties. Een terrein (CAI ID 979912) leverde enkel recente verstoringen op.²⁸ De andere locaties zijn bouwkundige relictten. De kerk van Zulte (CAI ID 31558) bestond waarschijnlijk al rond 1150. In 1182 kreeg de Sint-Maartensabdij te Doornik het beheer over de kerk.²⁹ Het Goed ten Heede (CAI ID

²⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kapellestraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980861> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

²⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kouterweg [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/226894> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

²⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Zulte Pontstraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/979912> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

²⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Pieterskerk [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31558> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

31560), een hoeve, bestond reeds in 1626.³⁰ Verder is er een gebouw dat tot in 1845 fungeerde als pastorie (CAI ID 31565).³¹

Aan de overzijde van de Vertakking van Zulte, de oude loop van de Leie, werden op vrij korte afstand ten noordwesten van het onderzoeksgebied greppels grachten, kuilen en paalkuilen vastgesteld die stammen uit de metaaltijden of de Romeinse tijd en 18de-eeuwse resten (CAI ID 227126).³²

Op wat grotere afstand ten noordwesten zijn er ook CAI-locaties. Op een eerste locatie (CAI ID 980485) werden geen sporen of vondsten aangetroffen.³³ De andere locatie (CAI ID 224149) leverde enkel grachten, greppels en een kuil op.³⁴ Ook ter hoogte van CAI-locatie 981002, gesitueerd ten zuidwesten van het onderzoeksgebied, zijn de resultaten van een proefsleuvenonderzoek vrij beperkt wat archeologische sporen betreft. Het gaat om enkele kleine greppels, een lokale depressie, die waarschijnlijk natuurlijk van aard is, een kuil die geïnterpreteerd werd als mogelijke granaatinslag en een greppel die mogelijk recent is. Het vondstmateriaal dat bij dit onderzoek werd aangetroffen, is zeer beperkt en vertoont een hoge fragmentatie en verwerking. Algemeen gaat het om drie contexten Romeinse bouwkeramiek en twee contexten aardewerk uit de late middeleeuwen. Slechts één context is afkomstig uit een spoor, namelijk één van de greppels die in het noordoosten van het plangebied werd aangetroffen.³⁵ Op een hoger gelegen zandrug ten zuidwesten van het onderzoeksgebied werden er wel relevante archeologische resten vastgesteld (ID 10198). Het gaat om resten van kuilen en paalkuilen die op basis van het aardewerk in de bijmenging en het vermoedelijke bouwtype in de ijzertijd kunnen worden gedateerd.³⁶

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving bieden geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties. Daarom lichten we ze hier niet afzonderlijk toe.

³⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Goed ten Heede [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31560> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

³¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Oude Pastorie [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31565> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

³² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Hooimeersstraat 4 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/227126> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

³³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Baafs-Vijve Loverhoek [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980485> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

³⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kraaienhof [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/224149> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

³⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Gentseweg 723-729 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/981002> (Geraadpleegd op 23-05-2021)

³⁶ De Smaele/Pieters 2019, 40

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied is gelegen op ca. 1500 m ten noordoosten van het centrum van Sint-Eloois-Vijve en op ca. 1800 m ten zuidwesten van Zulte. Het terrein kent een gunstige landschappelijke ligging. Het bevindt zich op de overgang van de noordelijke uitloper van het interfluviaal terras (oosten) met het Leiedal (westen). Het oostelijke deel van het onderzoeksgebied vormt onderdeel van een, in vergelijking met de omgeving van het onderzoeksgebied, iets hoger gelegen zone die onmiddellijk aansluit op het oude tracé van de Leie. Ten westen van het onderzoeksgebied is de Gaverbeek gesitueerd, die ter hoogte van de benedenloop kunstmatig werd omgeleid naar de kleinere waterloop die ten westen van het onderzoeksgebied lag. Volgens de bodemkaart komen er licht zandleembodem tot zandbodem voor binnen het onderzoeksgebied. Het oosten van het onderzoeksgebied kent een matig droge zandbodem met verbrokkelde textuur B horizont met ijzerconcreties. Verder zijn er enkel matig natte tot matig droge bodems zonder profiel aanwezig.

Archeologisch onderzoek in de nabije en de ruimere omgeving toont aan dat minstens resten van de bronstijd tot de nieuwste tijd kunnen voorkomen. Het aantal archeologische waarden in de omgeving waar resten uit periodes ouder dan de nieuwe tijd werden vastgesteld, is echter beperkt. Hoger op de noordelijke uitloper van het interfluviaal terras waar ook het onderzoeksgebied (deels) op gelegen is, zijn er wel duidelijk oudere sporen en vondsten aangetroffen. Het gaat onder om grafheuvelstructuren uit de bronstijd, naast nederzettingssporen uit de Romeinse tijd en occupatiesporen uit de volle en de late middeleeuwen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vonden zeker op korte afstand van het onderzoeksgebied gevechten plaats. In de buurt is er bewijs voor inslagen van obussen. Het is daarom niet onwaarschijnlijk dat ter hoogte van het onderzoeksgebied ook nog munitie aanwezig kan zijn. Voor de periode van de Tweede Wereldoorlog zijn er geen aanwijzingen te vinden dat resten die hieraan gerelateerd zijn, binnen het onderzoeksgebied te verwachten zijn.

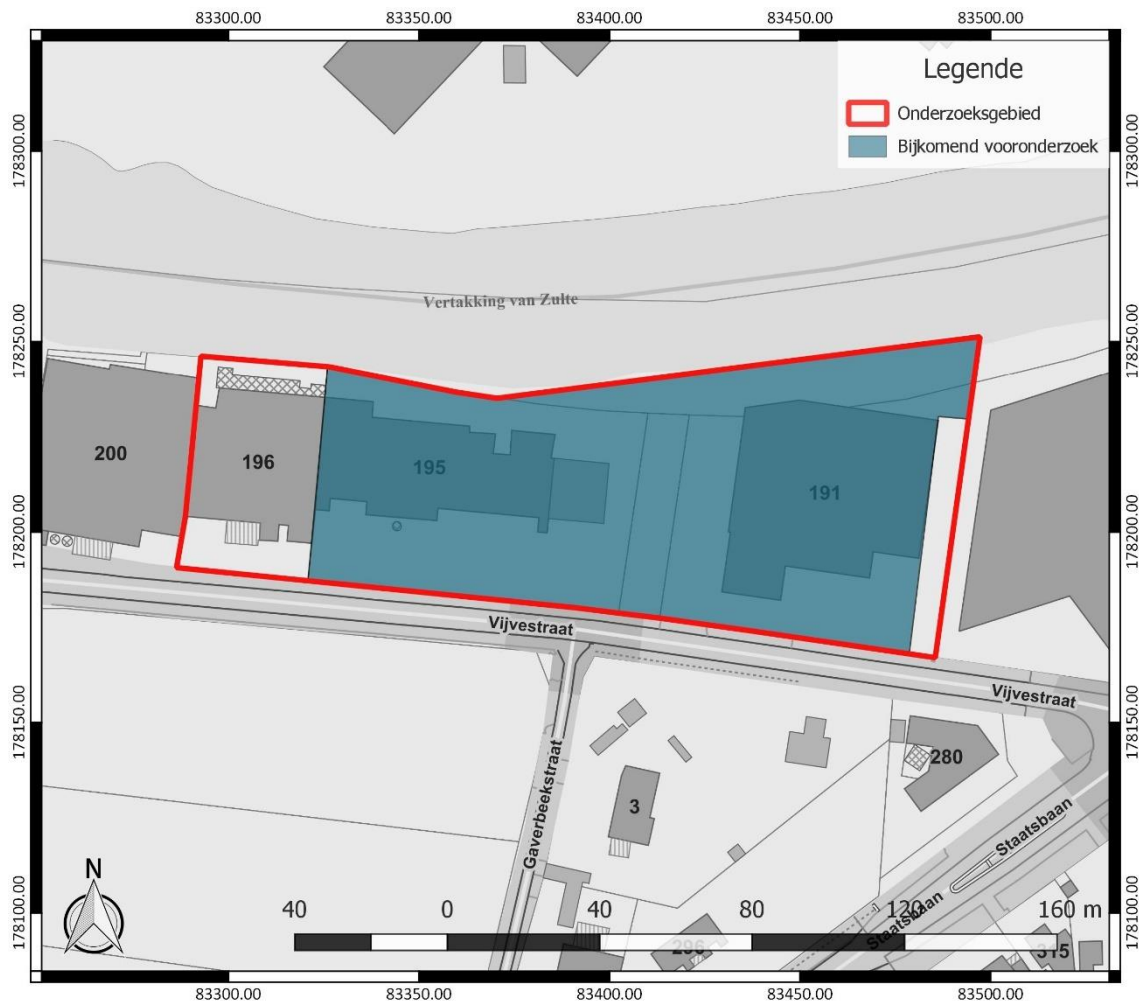
Vanaf de 18de eeuw beschikken we over historische kaarten en luchtfoto's om de gebruiksevolutie van het terrein te reconstrueren. Dit leert ons dat het terrein vanaf de 18de eeuw tot in de 20ste eeuw in gebruik was als akker- of grasland. In de loop van de 20ste eeuw raakt het terrein geleidelijk aan quasi volledig bebouwd en verhard in het kader van de industriële invulling die het kreeg. Bij de aanleg daarvan werd het terrein ook genivelleerd.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen nagenoeg het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de sloop van de bestaande bebouwing en verharding en de oprichting van een industriegebouw met bijhorende omgevingsaanleg. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringsdiepte niet vast. In het westen van het onderzoeksgebied blijven de bestaande funderingen behouden in functie van de nieuwbouw. Bijkomend bodemingrepen in deze zone zijn beperkt tot de aanleg van infiltratiekratten ten noorden van het gebouw. Ter hoogte van het westelijke gebouw was ook al een inspectieput aanwezig en is er – in combinatie met de reeds aanwezige zware funderingen – sprake van een aantasting van het bodemarchief.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijk ligging van het terrein. Het bevindt zich op de overgang van de noordelijke uitloper van het interfluviaal terras (oosten) met het Leiedal (westen). Het oostelijke deel van het onderzoeksgebied vormt een onderdeel van een, in vergelijking met de omgeving van het onderzoeksgebied, iets hoger gelegen zone die aansluit op het oude tracé van de Leie. Archeologisch onderzoek in de nabije en ruimere omgeving toont aan dat minstens resten van de bronstijd tot de nieuwste tijd kunnen voorkomen. Ook munitie uit de Eerste Wereldoorlog is mogelijk aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

Figuur 40: Aanduiding van de zone waar bijkomend archeologisch onderzoek nodig geacht wordt, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Het terrein bleef lange tijd in gebruik als gras- of akkerland. In de loop van de 20ste eeuw is het terrein bijna volledig bebouwd en verhard, wat een negatieve impact kan gehad hebben op de bewaring van het bodemarchief. Er wordt een matig bewaard bodemarchief verwacht. Dit betekent dat we het potentieel op steentijd artefactensites laag achten, maar dat relevante archeologische sporen mogelijk wel nog bewaard gebleven kunnen zijn. De geplande werken op het terrein betekenen een ernstige bedreiging van het bodemarchief, behalve ter hoogte van gebouw nr. 196. Hier zijn momenteel reeds zware funderingen aanwezig, die behouden blijven voor de toekomstige nieuwbouw. In het gebouw was ook al een inspectieput aanwezig. In deze zone blijkt het bodemarchief al sterk aangetast. De geplande werken zullen er slechts een beperkte bijkomende

negatieve impact betekenen. Ter hoogte van gebouw nr. 196 wordt daarom geen bijkomend archeologisch onderzoek meer nodig geacht. Bijkomend archeologisch vooronderzoek is wel nodig op de overige percelen van het onderzoeksgebied waar bodemingrepen gepland worden. Het betreft een zone van ca. 1,035 ha.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het terrein bijna volledig bebouwd en verhard is.

Landschappelijk booronderzoek helpt om de bewaringstoestand van het bodemarchief beter in te kunnen schatten. Indien daaruit blijkt dat de bodem voldoende goed bewaard is om nog sporen te verwachten, dient ook nog een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden.

Een proefsleuvenonderzoek dient om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijk ligging van het terrein. Het bevindt zich op de overgang van de noordelijke uitloper van het interfluviaal terras (oosten) met het Leiedal (westen). Het oostelijke deel van het onderzoeksgebied vormt een onderdeel van een, in vergelijking met de omgeving van het onderzoeksgebied, iets hoger gelegen zone die aansluit op het oude tracé van de Leie. Archeologisch onderzoek in de nabije en ruimere omgeving toont aan dat minstens resten van de bronstijd tot de nieuwste tijd kunnen voorkomen. Ook munitie uit de Eerste Wereldoorlog is mogelijk aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

Het terrein bleef lange tijd in gebruik als gras- of akkerland. In de loop van de 20ste eeuw is het terrein bijna volledig bebouwd en verhard, wat een negatieve impact kan gehad hebben op de bewaring van het bodemarchief. Er wordt een matig bewaard bodemarchief verwacht. Dit betekent dat we het potentieel op steentijd artefactensites laag achten, maar dat relevante archeologische sporen mogelijk wel nog bewaard gebleven kunnen zijn. De geplande werken op het terrein betekenen een ernstige bedreiging van het bodemarchief. Daarom is bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

De Moor, G/M. Lootens/D. van de Velde/L. Meert, 1997: *Toelichting bij de quartairgeologische kaart 21 Tielt*, Brussel.

De Smaele, B./H. Pieters, 2018. *Nota van het uitgesteld vooronderzoek te Waregem, Spoorweglaan z.n.*, Gent (Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 68).

Sys, C., 1967: *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad 69 W*, Gent.

Sys, C., 1973: *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad 84 W*, Gent.

4.2 Websites

Cartesius (2021)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2021)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2021)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2021)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2021)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2021)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

